

Dosarul nr. 2ra-1837/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (M. Murguleț)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (G. Dașchevici, S. Gîrbu, L. Bulgac)

DECIZIE

07 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Iurie Bejenaru

examinând recursul declarat de Obrijanu Vitalie, reprezentat de avocatul Selchin Igor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Obrijanu Vitalie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Inspectoratul General al Poliției, Direcția de Poliție mun. Chișinău, Procuratura mun. Chișinău și IP „Agenția Servicii Publice” cu privire la anularea interdicțiilor aplicate asupra bunului imobil, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 17 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Obrijanu Vitalie și a fost admis apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a fost casată în parte hotărârea din 13 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a acțiunii,

c o n s t a ț ă:

La 25 iunie 2015 Obrijanu Vitalie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului General al Poliției și Direcției de Poliție mun. Chișinău, solicitând anularea interdicțiilor aplicate asupra apartamentului nr. 3, situat în mun. Chișinău, str. Calea Ieșilor 61/1, prin actul nr. 5/315 din 31 ianuarie 2002 de către Inspectoratul de Poliție mun. Chișinău (Serviciul Anchetă Preliminară) al Ministerului Afacerilor Interne, în cadrul dosarului penal nr.1-5/06.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că conform datelor din Registrul bunurilor imobile, în privința apartamentului nr. 3 din str. Calea Ieșilor 61/1, mun. Chișinău, care îi aparține cu drept de proprietate în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 11200 din 20 decembrie 2001, au fost aplicate interdicții (sechestr) prin actul 5/315 din 31 ianuarie 2002 (încheierea executorului judecătoresc).

Reclamantul a menționat că urmare a cererii înaintate către ÎS „Cadastru”, a obținut copia actului în cauză, din care s-a constatat că Inspectoratul de Poliție mun.

Chişinău efectua ancheta preliminară pe dosarul penal nr. 2001032005 intentat de procurorul adjunct al mun. Chişinău în baza art. 122 alin. (2) Cod penal, pe faptul înstrăinării nelegitime a apartamentului nr. 3 şi nr.38 situate pe str. Calea Ieşilor 61/1, mun. Chişinău. Ca rezultat, s-a solicitat ÎS „Cadastru” să fie aplicată interdicţia pe apartamentele nominalizate.

Prin răspunsul nr. 149 din 10 februarie 2015 a Direcţiei de Poliţie mun. Chişinău a Inspectoratului General al Poliţiei i-a fost refuzat în anularea interdicţiilor, din motiv că, potrivit datelor din Baza Centrală de Date a MAI, cauza penală nr. 2001032005, în cadrul căreia au fost aplicate interdicţiile respective, la data de 30 aprilie 2002 a fost remisă pentru a fi examinată în fond la Judecătoria Centru, mun. Chişinău în privinţa învinuitei Polisciuc Elizaveta, însă având în vedere că teritorial apartamentul este amplasat în sectorul Buiucani, competenţa examinării ţine de Judecătoria Buiucani mun. Chişinău.

Reclamantul considera că în circumstanţele expuse i-a fost încălcat dreptul de a dispune de bunul ce-i aparţine cu drept de proprietate.

Prin încheierea din 12 februarie 2016 a Judecătoriei Buiucani au fost introduşi în proces în calitate de intervenienţi accesorii Procuratura mun. Chişinău şi ÎS „Cadastru”.

Prin încheierea din 04 martie 2016 a Judecătoriei Buiucani mun. Chişinău a fost admisă cererea înaintată de Obrijanu Vitalie şi s-a dispus anularea sechestrului aplicat prin actul nr. 5/315 din 13 ianuarie 2002 asupra apartamentului nr. 3, str. Calea Ieşilor 61/1, mun. Chişinău, în cadrul dosarului penal nr. 2001032005.

Inspectoratul General al Poliţiei a declarat recurs împotriva încheierii instanţei de fond, solicitând casarea acesteia.

Prin decizia din 17 mai 2016 a Curţii de Apel Chişinău a fost admis recursul declarat de Inspectoratul General al Poliţiei, a fost casată încheierea din 04 martie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău cu restituirea pricinii spre rejudecare în instanţa de fond.

La 07 septembrie 2016 reclamantul şi-a concretizat cerinţele, solicitând şi încasarea în mod solidar de la Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliţiei mun. Chişinău şi Direcţia de Poliţie mun. Chişinău în beneficiul său a cheltuielilor de judecată constituite din cheltuieli pentru asistenţă juridică în sumă de 4500 de lei.

Prin hotărârea din 27 septembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău, acţiunea a fost admisă în parte, fiind dispusă ridicarea sechestrului aplicat prin actul nr. 5/315 din 13 ianuarie 2002 asupra apartamentului nr. 3, str. Calea Ieşilor, 61/1, mun. Chişinău, în cadrul dosarului penal nr. 2001032005; s-a dispus încasarea în mod solidar de la Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliţiei şi Direcţia de Poliţie mun. Chişinău în beneficiul lui Obrijanu Vitalie a sumei de 3 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistenţă juridică. În rest, acţiunea a fost respinsă.

Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General al Poliţiei şi Direcţia de Poliţie mun. Chişinău au declarat fiecare apel împotriva hotărârii primei instanţe, solicitând casarea acesteia.

Prin decizia din 26 aprilie 2017 a Curții de Apel Chișinău au fost admise apelurile, a fost casată hotărârea din 27 septembrie 2016 a Judecătoriei Buiucani și a fost remisă cauza la rejudecare în primă instanță.

În cadrul rejudecării cauzei, reclamantul prin cerere suplimentară a solicitat recunoașterea actului 5/315 din 31 ianuarie 2002 emis de către Inspectoratul de Poliție mun. Chișinău (Serviciul Anchetă Preliminară) al Ministerului Afacerilor Interne ca fiind ilegal în partea ce ține de aplicarea interdicțiilor aplicate pe apartamentul nr. 3 situat pe str. Calea Ieșilor, 61/1, mun. Chișinău, care îi aparține cu drept de proprietate; anularea interdicțiilor aplicate pe apartamentul menționat; încasarea de la Ministerul Justiției în beneficiul său a prejudiciului moral în mărime de 100 000 de lei, urmare a încălcării admise de către organul de urmărire penală prin punerea ilegală sub sechestru a averii sale și încălcarea dreptului de proprietate, precum și a cheltuielilor de judecată constituite din cheltuieli de asistență juridică în mărime de 6 800 de lei.

Prin hotărârea din 13 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea a fost admisă parțial, fiind dispusă anularea interdicțiilor aplicate prin actul nr. 5/315 din 31 ianuarie 2002, emis de Inspectoratul de Poliție mun. Chișinău al MAI asupra imobilului - apartamentul nr. 3 situat în mun. Chișinău, str. Calea Ieșilor nr. 61/1, mun. Chișinău; s-a dispus încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Obrijanu Vitalie a prejudiciului moral cauzat în sumă de 10 000 de lei și cheltuielile de judecată formate din cheltuieli de asistență juridică în sumă de 5 000 de lei. În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

Împotriva hotărârii instanței de fond, la data de 09 noiembrie 2017 Ministerul Justiției a declarat apel, contestând hotărârea în partea prin care s-a dispus încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 5 000 de lei.

La data de 10 noiembrie 2017 Obrijanu Vitalie a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea acesteia în partea respingerii acțiunii.

Prin decizia din 17 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Obrijanu Vitalie și admis apelul declarat de Ministerul Justiției, a fost casată hotărârea din 13 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani în partea prin care s-a dispus încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 5 000 de lei și în această parte a fost emisă o hotărâre nouă de respingere a acțiunii. În rest, hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La 16 iulie 2018 Obrijanu Vitalie, reprezentat de avocatul Selchin Igor, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea acesteia în partea respingerii pretențiilor cu privire la încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată și menținerea hotărârii primei instanțe în partea încasării acestor sume; casarea hotărârii primei instanțe în partea respingerii pretențiilor și diferenței prejudiciului moral încasat și a cheltuielilor de judecată și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat eronat legea.

În conformitate cu art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele dosarului atestă că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa recurentului copia deciziei instanței de apel, însă la materialele dosarului nu sunt probe care ar confirma recepționarea acesteia. Din aceste considerente, recursul declarat la data de 16 iulie 2018 se consideră în termen.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. c) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Cum rezultă din materialele dosarului, conform datelor Registrului bunurilor imobile, în privința imobilului - apartamentul nr. 3 situat pe str. Calea Ieșilor, 61/1, mun. Chișinău prin actul nr 5/315 din 31.01.2002 au fost aplicate interdicții: sechestrul, încheierea executorului judecătoresc. (f.d 4).

Conform aceluiași extras, apartamentul nr. 3 situat pe str. Calea Ieșilor 61/1, mun. Chișinău aparține cu drept de proprietate lui Obrijanu Vitalie în baza contractului de vânzare-cumpărare nr.11200 din 20.12.2001. (f.d 5)

Prin actul nr. 5/315 din 31.01.2002 eliberat de ÎS „Cadastru” s-a constatat că Inspectoratul de Poliție mun. Chișinău, efectuând ancheta preliminară în cadrul dosarului penal nr. 2001032005, intentat de procurorul adjunct al mun. Chișinău în baza art. 122 alin. (2) Cod penal, pe faptul înstrăinării nelegitime a apartamentului nr. 3 și nr. 38 de pe str. Calea Ieșilor, 61/1, mun. Chișinău, a dispus aplicarea sechestrului. (f.d. 6)

Astfel, în baza actului dat, ÎS „Cadastru” a pus interdicții pe apartamentele nr. 3 și nr. 38 situate pe str. Calea Ieșilor, 61/1, mun. Chișinău.

Totodată, s-a stabilit că la data de 06.02.2015 și 10.08.2016, reclamantul a înaintat Inspectoratului General de Poliție mun. Chișinău și Ministerului Afacerilor Interne câte o cerere, prin care a solicitat anularea interdicțiilor pe apartamentul nr. 3 situat în casa 61/1 str. Calea Ieșilor, mun. Chișinău aplicată la 04.02.2002 prin actul 5/315 din 31.01.2002.

Conform răspunsurilor primite de la Direcția de Poliție mun. Chișinău din 10.02.2015 și 22.08.2016 reclamantului i s-a refuzat în anularea interdicțiilor solicitate.

Instanța de recurs reține că pe cauza penală nr. 2001032005 examinată de către Judecătoria Buiucani mun. Chișinău, finalizată prin sentința emisă la data de

16.02.2006, sub nici o formă nu figurează apartamentul nr. 3 din str. Calea Ieșilor 61/1, mun. Chișinău, care aparține cu drept de proprietate lui Obrijanu Vitalie în baza contractului de vânzare-cumpărare nr. 11200 din 20.12.2001 și nici Obrijanu Vitalie nu figurează ca parte pe dosar.

Considerând că prin acțiunile ilegale ale organului de urmărire penală, urmare a încălcării admise în urma aplicării eronate a sechestrului asupra averii sale, fiindu-i încălcat dreptul de proprietate și dreptul de a dispune de proprietatea sa, Obrijanu Vitalie s-a adresat în judecată cu prezenta acțiune, în temeiul Legii nr. 1545 privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei, a admis acțiunea, dispunând anularea interdicției aplicate prin actul nr. 5/315 din 31 ianuarie 2002, emis de Inspectoratul de Poliție mun. Chișinău al MAI asupra imobilului-apartamentul nr. 3 situat pe str. Calea Ieșilor nr. 61/1, mun. Chișinău, a dispus încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Obrijanu Vitalie a prejudiciului moral cauzat în sumă de 10 000 de lei și a cheltuielilor de judecată formate din cheltuieli de asistență juridică în sumă de 5 000 de lei.

Instanța de apel, însă, prin decizia din 17 mai 2018, a casat hotărârea primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, invocând că prevederile Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nu sunt aplicabile speței, menționând că în privința reclamantului nu a fost emisă sentință de achitare sau ordonanță de scoatere de sub urmărire penală, acesta neavând calitate procesuală în cadrul dosarului penal în care a fost aplicată interdicția pe bunul imobil al reclamantului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind eronate concluziile instanței de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 315 alin. (1,2) Cod civil, proprietarul are drept de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunului. Dreptul de proprietate este perpetuu.

În conformitate cu art. 316 alin. (2) Cod civil, proprietatea este, în condițiile legii, inviolabilă. Dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă și prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.

În temeiul prevederilor art. 1405 și 1422 Cod civil, statul răspunde patrimonial pentru prejudiciu adus persoanei prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești. Codul civil stabilește un regim deosebit pentru exercitarea dreptului la repararea prejudiciului cauzat persoanei prin acțiunile ilicite ale organelor de cercetare penală, de anchetă preliminară, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată. Aceste norme sunt completate de prevederile Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, aceasta fiind o lege de aplicabilitate

specială prin care se face elucidarea cazurilor și condițiilor de răspundere patrimonială.

Astfel, conform art. 1 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

În acest context, instanța precizează că în conformitate cu art. 3 alin. (1) din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

Astfel, reieșind din conținutul dispozițiilor legale prevăzute de Legea nr. 1545 din 25.02.1998, pentru angajarea răspunderii statului în urma prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, sunt necesare unele condiții speciale și anume existența dreptului reclamantului de a solicita repararea prejudiciului.

Prin urmare, coraborând normele legale citate cu circumstanțele de fapt și de drept ale prezentei spețe, se deduce faptul că reclamantul Obrijanu Vitalie are dreptul, prin Legea nr. 1545 din 25.02.1998, să solicite despăgubiri pecuniare, în condițiile în care prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, manifestate prin punerea ilegală a interdicțiilor asupra imobilului său, i-a fost îngrădit dreptul de proprietate .

Astfel, instanța de recurs apreciază ca fiind întemeiată concluzia primei instanțe precum că în urma aplicării eronate a sechestrului asupra apartamentului ce îi aparține cu drept de proprietate reclamantului și reieșind din faptul că conform materialelor dosarului, reclamantul a avut un rol activ în raport cu organele statului în vederea ridicării sechestrului aplicat eronat , nefiind soldat cu succes, fiindu-i îngrădit astfel dreptul de proprietate, acesta a suferit prejudicii morale.

În conformitate cu art. 1423 Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în

considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Referitor la mărimea prejudiciului moral, instanța de recurs consideră că suma solicitată de către reclamant este excesivă pentru compensarea prejudiciului moral cauzat reclamantului în urma aplicării eronate a sechestrului, cuantumul compensației pentru prejudiciul moral determinat de către prima instanță în sumă de 10 000 fiind pe măsura de a atenua suferințele cauzate lui Obrijanu Vitalie și fiind echitabilă și rezonabilă pentru prejudiciul suferit.

În conformitate cu art. 7 lit. e) din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, în cazurile menționate la art.3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că prima instanță întemeiat a dispus încasarea în beneficiul reclamantului și a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5000 de lei, ținând cont de complexitatea cauzei, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă.

De asemenea, instanța de recurs apreciază ca fiind justă concluzia primei instanțe în sensul netemeinicii pretenției cu privire la recunoașterea ilegalității actului nr. 5/315 din 31 ianuarie 2002 emis de Inspectoratul de Poliție mun. Chișinău (Serviciul Anchetă Preliminară) al MAI. Or, fiind emis în cadrul unui proces penal, urma ca legalitatea actului respectiv să fie verificată prin prisma procedurii stabilite de art. 313 Cod de procedură penală.

Colegiul consideră ca fiind eronate și neîntemeiate concluziile instanței de apel că speței nu-i sunt aplicabile prevederile Legii nr. 1545 din 25.02.1998, deoarece în privința lui Obrijanu Vitalie precum că nu există o sentință de achitare sau ordonanță de scoatere de sub urmărire penală.

La acest capitol, Colegiul menționează că Obrijanu Vitalie nu a avut nicio calitate procesuală în cadrul cauzei penale nr. 2001032005 și respectiv în privința acestuia nici nu poate să existe *a priori* o sentință de achitare sau ordonanță de scoatere de sub urmărire penală.

Ca urmare a celor menționate, în conexiunea celor relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ca decizia instanței de apel este ilegală, fapt ce impune necesitatea admiterii recursului, casării deciziei instanței de apel și menținerii hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Obrijanu Vitalie, reprezentat de avocatul Selchin Igor.

Se casează decizia din 17 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 13 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiuca, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Obrijanu Vitalie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Inspectoratul General al Poliției,

Direcția de Poliție mun. Chișinău, Procuratura mun. Chișinău și IP „Agenția Servicii Publice” cu privire la anularea interdicțiilor aplicate asupra bunului imobil, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Ala Cobăneanu

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Iurie Bejenaru